Ліки зцілюють тіло, а книга – душу

Бібліо терапевт

№ 3 (78)
2021
(березень)

Видається з 1 жовтня 2014 року

Бюлетень Наукової бібліотеки
Харківського національного медичного університету

Відданість бібліотечній справі

Про долю, бібліотеки та сучасні технології…

(до 60-річчя від дня народження Тетяни Борисівни Павленко)

С. 3-10

libr.knmu.edu.ua

Зміст

Відданість бібліотечній справі
Про долю, бібліотеки та сучасні технології… *І. Киричок, О. Русанова*…........................С. 3-10

Україна: цікаво знати
Бочечки *О. Борисова*.……………………..……….…….………С. 11

Літературна нота
Рассказы М. Горького «Макар Чудра»
и «Старуха Изергиль» *О. Озеркина*………………..……………..………….С. 12-14

Хроніка подій
«Із затишком у серці» *В. Серпухова*……..………………………..……...…….С. 15

Анонси подій,
Вітання з днем народження ….……………………………………………………..……...…..С. 16

Відданість бібліотечній справі

Інтерв'ю брали:

Ірина Киричок

Оксана Русанова

Про долю, бібліотеки та сучасні технології…

(до 60-річчя від дня народження Тетяни Борисівни Павленко)

Немає такої професії, яку людина не змогла б освоїти. Навіть якщо вимоги до професійної кваліфікації схильні до постійних змін. Такою є і професія бібліотекаря, яка сьогодні, окрім основної, поєднує багато інших ролей, в тому числі педагога, вихователя, культуролога, психолога та ін. А ще — ІТ-спеціаліста. Адже вміння працювати й навчати інших роботі з інформаційно-комунікаційними технологіями, цифровими ресурсами, навігації в глобальній мережі — обов'язкові компетентності сучасного бібліотекаря. Яскравим представником сучасної трансформації спеціаліста у бібліотечній професії є Тетяна Борисівна Павленко — заступниця директорки Наукової бібліотеки з інформаційних технологій Харківського національного медичного університету (НБ ХНМУ).

Т.Б. Павленко прийшла до Наукової бібліотеки нашого університету у 2005 році, спочатку — бібліотекарем 1 категорії, пізніше провідним бібліографом в інформаційно-бібліографічному відділі, далі стала завідувачкою відділу інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення, з вересня 2010 року і по цей час — заступниця директорки з інформаційних технологій.

Тетяна Борисівна бере безпосередню участь у визначенні основних напрямів інформатизації та цифровізації нашої бібліотеки, забезпеченні автоматизації бібліотечних процесів на сучасному рівні, організації впровадження та використання новітніх технологій з метою інформаційного забезпечення освітньої та наукової діяльності університету на засадах відкритості, оперативності, комфортності. Вона має творчий підхід до вирішення проблем, здатна до інформаційно-аналітичної діяльності та науково-дослідної роботи. Бере активну участь у роботі науково-практичних заходів, готуючи публікації та доповіді (понад 40 друкованих праць).

Високий професіоналізм Павленко Т.Б. став підґрунтям для перемог у різних професійних конкурсах: «Бібліотекар року» Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек ЗВО III-IV рівнів акредитації у різних номінаціях: за кращу публікацію (2010, 2017, 2018), за розробку та впровадження заходів з підвищення інформаційної культури користувачів (2012), зокрема Бібліотекар року — за особистий внесок у бібліотечну справу (2013), за модерацію інтернет-конференції «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі» (2018); у літературному конкурсі серед працівників медичних бібліотек «БІБЛІОТЕКА(Р) — ЦЕ ЗВУЧИТЬ ГОРДО» отримала Диплом переможця в номінації «Прозові твори» за есе

Тетяна Борисівна Павленко

«Змінюватись, але не зраджувати» (2015). Вагомий внесок у розвиток галузі охорони здоров'я, сумлінна плідна праця були відзначені Почесними грамотами ХНМУ (2011, 2015, 2020, 2021). У 2020 році вона отримала Почесну відзнаку УБА «За відданість бібліотечній справі».

І сьогодні Тетяна Борисівна продовжує активний творчий пошук, користується повагою університетської спільноти і бібліотечних фахівців не тільки Харківського зонального об'єднання бібліотек ЗВО III-IV рівня акредитації, а й інших бібліотек України.

24 березня 2021 року Тетяна Борисівна Павленко відзначила свій ювілей, і нам було цікаво поспілкуватися з нею...

— Тетяно Борисівно, чому Ви вирішили стати саме бібліотекарем?

— Так сталося, що в мене ніколи не було вагань чи складних шукань у виборі майбутньої професії. Все склалося само собою, але розумію, що це не випадковість. Це — покликання!

В дитинстві я найчастіше уявляла себе вчителькою, лікарем або бібліотекаркою — мої ляльки та м'які іграшки навперемін були школярами, пацієнтами та читачами. Я «приміряла» цікаві для себе ролі з певною атрибутикою і відповідною поведінкою, як це дійсно бачила у своєму маленькому житті.

Але книга перемогла! Любов'ю до читання я завдячую мамі. До того ж, кожного дня, йдучи до школи і назад, я проходила повз дитячої бібліотеки, яка привернула мою увагу і одразу стала найцікавішим місцем. Світ книжок захопив мене назавжди. Вдома я організувала справжню міні бібліотеку із своїх дитячих книжок — наклеїла на них кишеньки, понаписувала на титульних аркушах довгі інвентарні номери, виготовила майже справжні книжкові та читацькі формуляри…

Минуло багато років, але я жодного разу не пошкодувала, що стала бібліотекаркою. Додам, що обрана професія поєднала всі мої дитячі інтереси — я працюю в бібліотеці медичного вишу і моя діяльність багато в чому поєднує функції педагога.

— Ваші студентські роки проходили в ХДАК. А що і кого більш за все згадуєте за роки навчання?

Сьома група бібліотечного факультету, 1982 р.

— Я закінчила відділення технічної літератури бібліотечного факультету Харківського державного інституту культури (зараз ХДАК) у 1982 році. Треба сказати, що ХДАК — це кузня бібліотечних кадрів, перший заклад вищої освіти такого типу в Україні, який до речі, нещодавно відсвяткував своє 90-річчя.

Згадую велику студентську родину — на нашому курсі було 11 груп, розділених на два потоки, в кожній групі в середньому до 30 людей, а в нашій сьомій — аж 34! Студентське життя було досить цікавим і насиченим. Минуло майже 40 років, дехто з нас залишив бібліотечну справу і працює в інших сферах. Але більшість продовжує йти обраним шляхом.

Знаю, що серед моїх колишніх однокурсників чимало справжніх фахівців та керівників різного рівня — Тетяна Колесникова, Василь Вітенко, Наталя Грабар, Олена Садова (Іванова), Тетяна Караман (Маякова) та інші. З деякими підтримую професійні зв'язки — нам є, що згадати та обговорити і під час різноманітних науково-практичних заходів, і в приватному спілкуванні.

Із вдячністю згадую наших викладачів, серед яких чимало досвідчених фахівців і справжніх педагогів — Євген Петрович Тамм, Віра Андріївна Мільман, Наталія Феоктистівна Колосова, Неллі Семенівна Русавська, Сталіна Іванівна Волкова, Людмила Петрівна Фоменко, Валерія Костянтинівна Удалова та інші. Вони не тільки надавали нам знання, а й відкривали світ професії, сприяли нашому професійному становленню.

— Пам'ятаєте свій перший робочий день?

— Так, перший робочий день пам'ятаю дуже добре, до дрібниць, бо він виявився зовсім не таким, як я уявляла. Зараз згадую про це з посмішкою, а тоді ледь не плакала.

За державним розподілом мене, як молодого фахівця, направили до бібліотеки Харківського автомобільно-дорожнього інституту (зараз ХНАДУ) і я повинна була стати до роботи 1 серпня, але то була неділя. Отже 2 серпня 1982 року я мала вперше переступити поріг бібліотеки не як читач, а як співробітник. День видався похмурий, прохолодний, дощовий, але мій піднесений настрій це не зіпсувало. Більш того, в бібліотеці мене зустріли дуже радо і згодом я зрозуміла чому саме. Виявилося, шукали «добровольців» для відрядження на польові роботи, що було досить поширеною практикою в ті роки. Тож я прийшла дуже вчасно і моя кандидатура, звичайно, стала найбільш підходящою. Тому з наступного дня я провела майже два тижні в складі загальноінститутської бригади на колгоспному токовищі за провіюванням зерна — ось так розпочалася моя бібліотечна кар’єра. Але саме в бібліотеці ХАДІ я долучилася до своєї улюбленої справи — довідково-бібліографічної роботи і пізніше очолила відділ.

Викладачі бібліотечного факультету
Харківського державного інституту культури, 70-ті роки 20 ст.

— Як доля привела Вас до Наукової бібліотеки ХНМУ? Чим, на Вашу думку, вона відрізняється від інших бібліотек?

— Це теж досить цікава історія. Була осінь 2005 року. Сталося так, що я шукала роботу і перебувала на обліку в центрі зайнятості. Мене, перш за все, цікавили бібліотеки вишів і я склала приблизний перелік ймовірних закладів, вела перемовини, деякі відвідувала. Медичний університет теж був у моєму списку, але я чомусь його оминала.

Якось мене направили до бібліотеки одного з навчальних закладів, куди я й завітала. Але директорки у той час не було на місці, хоча попередньо я телефонувала. Наша зустріч відкладалася ще кілька разів. І нарешті, коли вона все ж таки відбулася, керівниця сказала, що в них, на жаль, вільних вакансій немає. Побачивши моє засмучення, вона додала, що бібліотеці медичного університету, здається, фахівці потрібні. Згодом, вже за інших обставин, мені знову нагадали про бібліотеку медуніверситету.

Нарешті я наважилася зателефонувати директору Ізабеллі Шакирівні Івановій, ми домовились про співбесіду. А вже через кілька днів я стала до роботи. З того дня минуло понад 15 років і я усвідомлюю, що мій попередній досвід був підготовкою саме для роботи в НБ ХНМУ і став добрим підґрунтям моєї сьогоднішньої діяльності.

Безумовно, кожна бібліотека особлива, має свої відзнаки і досягнення. Але наша бібліотека винятковa — своєю історією, прагненням до розвитку, слідуванням місії. Є також і дещо особисте. Мені, як і кожному справжньому фахівцю будь-якої сфери, дуже важливо відбутися на професійній ниві — відчувати власну затребуваність, мати можливість розвиватися і реалізовувати свій потенціал. Головне — опинитися в потрібному місці в потрібний час. Гадаю, мені з цим пощастило і сподіваюсь — навзаєм! У нас

Колектив бібліотеки
Харківського автомобільно-дорожнього інституту, 1988 р.

чимало спільного — успішних проєктів, добрих справ, незабутніх зустрічей, яскравих вражень…

Я щиро вдячна нашій команді однодумців-керівників, яку згуртувала шановна Ізабелла Шакирівна Іванова. Колеги, Ірина Киричок, Оксана Нєговєлова, Оксана Красюкова, Наталя Гаєва, Світлана Кравченко — дякую за ваш досвід, креативність, співпрацю, підтримку. Багато хто вважає, що в майбутньому бібліотека не має перспектив — це точно не про нас!

За роботою

— Сьогодні Ви — висококваліфікований фахівець з інформаційних технологій в бібліотечній справі. Як відбувалося Ваше становлення як професіонала і що сьогодні допомагає підтримувати високий професійний рівень?

— Я належу до того покоління фахівців, хто починав з бібліотечного почерку, а електрична друкарська машинка була вершиною мрій. І ось незабаром виповниться рівно 30 років з того дня, коли я вперше взяла до рук мишку й подивилася в монітор. Було цікаво і незвично, не все виходило з першого разу. Але переваги нового робочого інструменту я оцінила швидко, втім можливості були далеко не ті, що зараз, та й бажаючих опановувати його було обмаль.

За цей час мала можливість не тільки спостерігати розвиток бібліотечної комп'ютерної ери, а й брати безпосередню участь у впровадженні автоматизації в щоденну практику. Довелося працювати в різних бібліотеках, різних відділах і на різних посадах. Навіть уявити не могла, наскільки глибоко технології увійдуть в наше «тихе» бібліотечне життя, і тим більше, що це стане основним напрямом моєї діяльності.

Що допомагає підтримувати професійний рівень? Перш за все, певна відповідальність і бажання його не втратити. Моя бібліотечна практика багата на досвідчених фахівців своєї справи, вимогливих керівників і справжніх наставників. Фролова Ольга Борисівна, Зельєва Зінаїда Федорівна, Прохорова Віра Григорівна, Іванова Ізабелла Шакирівна допомагали не тільки опановувати професію, а й зрозуміти, що успіх у будь-якій справі залежить від небайдужих людей. Час плинний, за принципом спадкоємності маю передати іншим те, що набула і чому навчилася.

По-друге, бажання розвиватись й націленість на результат. Я постійно навчаюся і прагну набути нові знання та компетентності. Багато років тому ми всі перебували приблизно в однакових умовах і починали опанування технологій одночасно. Що маємо сьогодні — більшість успішно дісталася «фінішу», хтось ще на середині дистанції «долає перешкоди», а деякі, на жаль, так і залишилися на «старті». Завжди вважала, що все залежить власне від нас, треба діяти, а не скаржитися на обставини, а також максимально використовувати наявні ресурси і можливості. «Життя — як водіння велосипеда. Щоб зберегти рівновагу, ти повинен рухатися», — казав великий Ейнштейн. Це правило працює і в професійній сфері.

У колі однодумців

Презентація бібліотечних інновацій

І по-третє, підтримка керівництва університету та колективу бібліотеки. Дякую всім, хто був і є поруч. Колеги — завідувачки відділів: Оксана Русанова, Тетяна Костюкевич, Валентина Серпухова, Тетяна Бабак, Оксана Борисова — ціную нашу злагоджену роботу, творчу атмосферу, взаєморозуміння.

І звичайно, стимулом в роботі є також підтримка професійних зв'язків і спілкування з колегами з інших бібліотечних установ, участь у різноманітних науково-практичних заходах, обмін інноваційним досвідом і бажання втілити його в нашу діяльність. Усвідомила дещо важливе — бібліотекарі створюють бібліотеки, а бібліотеки творять бібліотекарів!

Розкажіть про найбільш значущі для Вас реалізовані ідеї, проєкти. Які плани Вам не вдалося реалізувати?

— Пишаюся, що саме ми є піонерами автоматизації серед бібліотек Харківського регіону, що я могла долучитися і продовжити справу, започатковану в 90-х роках минулого століття.

Пошук креативних ідей, впровадження новацій, застосування комплексу інформаційно-комп'ютерних і програмно-технічних засобів — відповідь на зміни зовнішнього середовища, потреб і очікувань університетської спільноти.

Для себе я давно поставила знак рівняння між словосполученнями «сучасна бібліотека» та «інформаційні технології».

Всі проєкти так чи інакше пов'язані з основними стратегічними напрямами, які є віхами в історії інформатизації нашої бібліотеки. Це — автоматизація бібліотечних процесів, створення власних продуктів, послуг і сервісів, надання доступу до авторитетних ресурсів зовнішньої генерації. Хочу підкреслити, що ці проєкти є глобальними, безстроковими і охоплюють всі без виключення підрозділи бібліотеки. Звичайно, їх реалізація потребує часу і команди досвідчених фахівців. Але партію «першої скрипки» виконує відділ інформаційних технологій і комп'ютерного забезпечення й, зокрема, наш «сисадмін» Сергій Іваненко, з яким ми тісно співпрацюємо в цьому напрямі.

Почну, мабуть, з впровадження у 2008 році автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи ІРБІС 64 та поступового завершення автоматизації повного технологічного циклу традиційних бібліотечних процесів (2016). Також створено Репозитарій ХНМУ, який є частиною електронної колекції бібліотеки (2011); запущено власний веб-сайт бібліотеки (2012), в структуру якого інтегровані окремі бібліотечні продукти та сервіси; у 2016 році реалізовано партнерський проект Української бібліотечної асоціації «БібліоСинергія: підтримка наукових досліджень» — письмо та оформлення публікацій»; продовжується також реалізація довгострокової програми збереження, розкриття й ефективного використання фонду рідкісних та цінних видань — з 2016 року здійснюється поетапний проект цифрової репрезентації книжкових пам'яток та їх наближення до потенційних ко-

Робочі зустрічі з колегами

Відділ інформаційних технологій і комп'ютерного забезпечення

ристувачів через представлення у Репозитарії ХНМУ.

На потребу сьогодення з перевагою дистанційного навчання і удосконалення форм і методів інформаційного супроводу освітніх програм бібліотекою ініційовано проєкт формування веб-навігатора фахово-орієнтованого е-контенту відкритого доступу з інституційних репозитаріїв закладів вищої освіти та наукових установ України. Ресурс акумулює веб-посилання на матеріали навчального та наукового спрямування за останні 20 років, розміщений на платформі інформаційно-освітнього порталу «Дистанційне навчання ХНМУ» і регулярно поповнюється.

Які плани не вдалося реалізувати? Наважуюся сказати, що доки таких немає! Ми намагаємося крокувати в ногу з часом, навіть дещо випереджати, і сьогодні наше завдання — щоб все започатковане добре працювало і задовольняло потреби користувачів. Але ми завжди у пошуку цікавих ідей і готові до втілення нових проєктів.

— Ми живемо в епоху цифрових технологій, коли комп'ютери, смартфони та інші гаджети заміняють паперові книги. Сучасний читач — який він на Вашу думку? Що його цікавить зараз?

— Порушене питання досить актуальне і є об'єктом різноманітних досліджень, в тому числі в нашому університеті, в яких доводилося брати участь, та проведених безпосередньо бібліотекою. Тож, можемо зробити деякі акценти.

По-перше, наша високотехнологічність є великим досягненням і одночасно породжує певні труднощі й проблеми. Поняття «читач» давно поступилося місцем іншому визначенню — «користувач». На мою думку між цими поняттями існує глибинна відмінність, ми перетворюємося

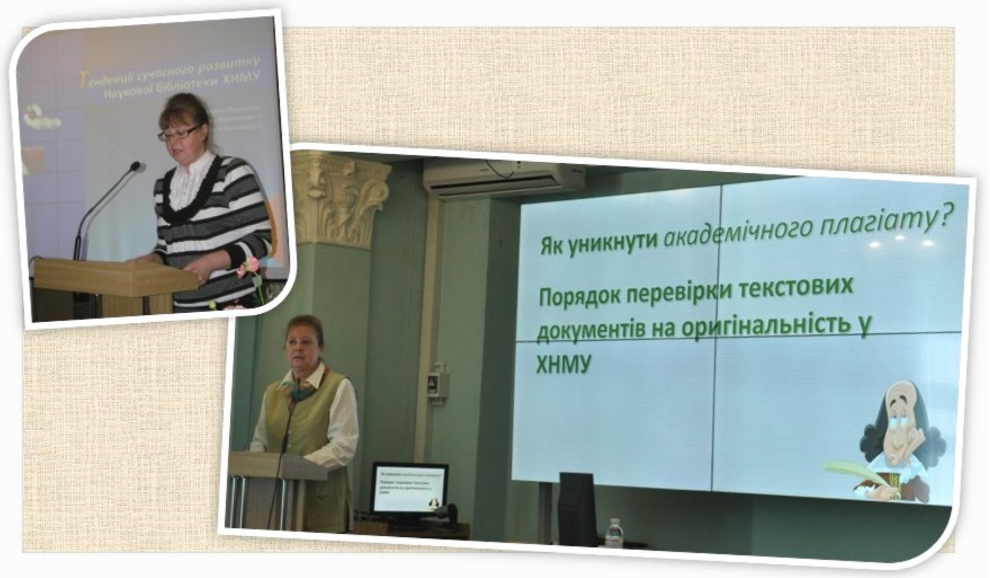

Під час проведення науково-практичних заходів

із людей, що читають, в людей, що користуються. Книга стає атрибутом до образу, а читання — більш прагматичним, поверхневим і поступово перетворюється в споживання інформації з перевагою суто ділового підходу.

По-друге, існує певний дисбаланс між достатньо високим рівнем цифрових навичок та низьким рівнем інформаційної культури. Сучасна молодь долучається до нових технологій, проте далеко не всі здатні добре орієнтуватися в світовому медіа-просторі, не володіють навичками свідомого та критичного ставлення до інформації в публічному просторі чи приватному спілкуванні. Проблема вибору стає все гострішою: як відрізнити надійні джерела від сумнівних, корисні ресурси від беззмістовних?

В третє, виховання інформаційного світогляду та відповідної інформаційної поведінки має стати об'єднуючим принципом узгодженого партнерства між різними учасниками освітнього процесу як на державному рівні, так і на рівні окремого університету. Ми виходимо саме з цього і намагаємося дещо покращити ситуацію, влаштовуючи різноманітні інформаційні, науково-методичні та просвітницькі заходи щодо розвитку цифрових компетентностей студентів, науковців, професорсько-викладацького складу університету.

— Ви давно працюєте з цифровими технологіями. Цікаво, Ваш пріоритет — паперова чи електронна книга? Яка література Вам до смаку? Ваші топ-5 найулюбленіших книжок?

— Книга та читання супроводжують мене все життя. Спочатку як цікаве дозвілля, потім навчання, робота, професійна самоосвіта.

Художню літературу читаю виключно в традиційному форматі, люблю тримати книжки в руках, перегортати та роздивлятися сторінки. Електронні видання та ресурси використовую суто для роботи та самоосвіти — це зручно, компактно, навіть зібрала невеличку електронну бібліотеку професійного напряму.

Загалом в літературі і мистецтві надаю перевагу творам, що пройшли випробування часом. Не можу назвати себе знавцем сучасної літератури, мені більше до вподоби твори світової класики, на яких я виховувалась, які сформували мої ідеали та погляди.

Досить важко вибрати топ-5 найулюбленіших книжок. Назву 5 книжок, які захопили мене протягом життя і свого часу мали особливий вплив, дали, як то кажуть, і серцю, і розуму. Вони зовсім різні за жанром, стилем, темою.

В юності це був роман Ремарка «Три товариші», а потім я вже не могла зупинитися і один за одним перечитала практично всі його твори. Це історії про справжню дружбу, справжню любов, справжнє життя — саме те, що як мінімум, не може залишити байдужим, як максимум — змушує замислитися про особисте. Пізніше незабутні враження залишила сатирична повість Михайла Булгакова «Собаче серце». Незабутні монологи професора Преображенського й досі на часі.

Далі шедевр української літератури — поема Ліни Костенко «Маруся Чурай», яку можу читати-перечитувати безліч разів і в будь-якому місці. Вперше цю поему не прочитала, а слухала як зачарована в радіопостановці чудової актриси Лариси Кадирової. А потім відшукала збірку поезій Ліни Костенко і закохалася назавжди. Поважаю цю поетесу, жінку, людину безмежно!

Назву також збірку радіо-бесід відомого богослова і письменника Клайва Льюїса «Просто християнство». Книга була видана під час Другої світової війни й одразу посіла гідне місце у світовій класиці християнської апологетики, а мене вразила глибиною змісту та ясною логікою викладення.

І нарешті, «книга про долю книг» Умберто Еко та Жана-Клода Кар'єра «Не сподівайтеся позбутися книжок». Книголюбу, яким я себе вважаю, лишитися пасивним спостерігачем бесіди двох європейських інтелектуалів просто неможливо, бо все, що обговорюється, так чи інакше зачіпає. Взяти хоча б таке твердження: «Книга — це як ложка, молоток, колесо або ножиці. Після того, як вони були винайдені, нічого кращого вже не придумаєш».

— Ми знаємо Вас як людину, що постійно у професійному русі. А як Ви відпочиваєте, чи є у Вас хобі?

— Загалом я — творча людина, швидко захоплююся, мені все цікаво і я люблю випробувати все нове. Але є у мене три давніх постійних захоплення. Мабуть буде зайвим казати, що перше — це книжки і читання. Друге — малювання — акварель чи олівець. Зараз, на жаль, навички вже не ті, а в шкільні роки відвідувала ізостудію, готувалася до навчання у Дитячій художній школі імені І.Ю. Рєпіна. Не склалося…

Проте сьогодні є чудова можливість знову відчути захват від процесу малювання, маю на увазі поширену техніку «картини за номерами». Купую готові комплекти і занурююся в творчість…

Третє моє захоплення — в'язання. Клубок м'якої пряжі та спиці дозволяють не тільки створити цікавий елемент гардероба, а й чудово перепочити, особливо під тиху спокійну музику — майже медитативна практика. Це зовсім не монотонний, як дехто вважає, а цікавий і творчий процес, який мені набриднути не може.

— Багато хто вважає, що у сучасному цифровому світі бібліотекам не вижити, бібліотечна професія вимирає. А яка Ваша думка?

— Коли я говорю, що працюю в бібліотеці, дехто дивиться на мене зі співчуттям — стереотипні уявлення про бібліотеку ще існують. Одночасно на всіх рівнях ведуться нескінченні дискусії про те, якою вона має бути у 21-му столітті, як повинна розвиватися, чи повинна ревно зберігати свої фундаментальні функції або ж стати багатофункціональним культурно-дозвіллєвим центром тощо.

Безперечно, сучасний світ диктує свої правила і зрозуміло, що бібліотекам життєво необхідно трансформуватися. Треба збагнути, що час фондоцентричності пройшов, і сьогоднішні бібліотеки — це не просто «книжку почитати», а бібліотекарі — не просто «книжку видати чи повернути», їхні завдання стали набагато ширшими. Бібліотеки мають усвідомити свою нову роль, стати «третім місцем», сучасним інформаційним хабом — центром отримання, кумуляції та розповсюдження інформації та знань. Бібліотека може надати підтримку у проведенні освітніх та наукових заходів, допомогти в організації інтелектуального дозвілля, стати майданчиком для самореалізації, місцем отримання нових знань, самостійної роботи чи коворкінгу. Ці формати актуальні,

Команда молодих фахівців

зрозумілі і доступні сучасному суспільству.

І наша бібліотека активно крокує в цьому напрямі! Щоб відповідати очікуванням користувачів, проведено реорганізацію бібліотечного простору і створено інформаційно-бібліотечний комплекс, оснащений сучасною технікою, де є умови як для читання й самопідготовки, так і для неформального спілкування.

Сьогодні ми — одна з небагатьох бібліотек, що поповнюються бібліотечною молоддю, і це надихає. Тетяна Бабак, Оксана Борисова, Ольга Куц, Катерина Кустова, Дар’я Івашова, Анна Ляшенко, Яна Жорник, Аліса Трофименко, Марина Заговора, Дарина Корольчук та інші — наше майбуття (фото на стор. 9). Маємо допомогти молодшим колегам і зробити все можливе, щоб вони не тільки залишилися в професії, а й стали справжніми фахівцями. Знання, досвід, мотивація, само-організація, виконавча дисципліна, навіть наші колишні помилки та невдачі є при цьому дієвими інструментами наставництва.

Найголовніше в нашій роботі — підходити до всього з дослідницьким інтересом і конструктивним мисленням. Думаю, саме це мав на увазі колишній президент ІФЛА Клаудіо Люко, коли висказав думку: «Бібліотеки творять майбутнє за допомогою бібліотекарів — творчих особистостей за бібліотечною стійкою... Окрім високих технологій, нам потрібні й творчі уми…» Синергія цих компетентностей — запорука успішної реалізації будь-яких бібліотечних проектів.

— І завершуючи нашу бесіду, що б Ви побажали колегам і тим, хто, можливо, тільки замислюється про вибір професії бібліотекаря?

— Мій багаторічний досвід свідчить, що прогрес у будь-якій справі залежить від людей, які дивляться в майбутнє і здатні рухатися вперед. Нові технології вимагають фахівців, мислячих креативно. Це актуально і для тих, чий бібліотечний стаж нараховує не один десяток років, і для тих, хто тільки стоїть перед вибором професії.

Сучасна бібліотека — це безмежний простір для творчості. А сучасний бібліотекар — суперпрофесіонал, багатопрофільний фахівець, чий функціонал нерозривно пов’язаний з обробкою величезного обсягу інформації та взаємодією з людьми. Я не знаю іншої професії, яка б ставила перед її представниками такі високі та різнопланові вимоги. Насправді, ми — і мережеві навігатори, і ІТ-фахівці, і психологи, і адміністратори, і педагоги, і літературознавці, і лектори, а іноді і дизайнери, і сценаристи… І наша повсякденна практика це підтверджує!

Скільки б вам не було років, не бійтеся новацій, оновлюйте професійні навички і розвивайте нові вміння в контексті постійних змін. Шукайте себе та своє місце в професії. Якщо не готові вчитися та зростати, ви помилилися з вибором спеціальності. Адже якій бути бібліотеці, у великій мірі залежить і від нас з вами.

— Ми дякуємо Вам за цікаву, душевну бесіду, Тетяно Борисівно! Від колективу Наукової бібліотеки ХНМУ та всіх колег вітаємо Вас з ювілеєм і бажаємо наснаги й здоров’я, реалізації цікавих проєктів, впевнені, що новий етап у Вашому житті — це старт для нових творчих звершень і перемог на ниві бібліотечної справи! Щасти Вам!

— Красно дякую, колеги, за привітання і теплі слова! Так, крапку не ставлю і вірю у зміни на краще. Тож продовжуємо працювати, звичайно разом!

Колектив Наукової бібліотеки ХНМУ

УКРАЇНА: ЦІКАВО ЗНАТИ

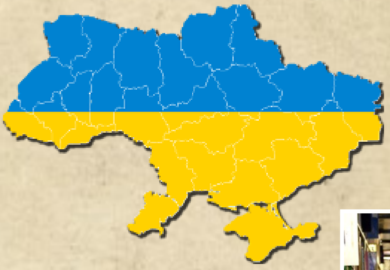

Оксана Борисова

Бочечки

Сумська область… Десь там, у Конотопському районі, розкинулось мальовниче село з такою лагідною назвою. Перша згадка про нього датована 1659 роком, за другою версією — 1680.

Засновані Бочечки переселенцями з Правобережної України, котрі рятувалися не тільки від польського гніту, а й від козацької старшини.

До цих пір немає одностайної думки звідки пішла назва села. Версії досить цікаві:

- від роду занять перших переселенців — бондарів — реміс-ників, які виготовляли бочки та інший обручний дерев’яний посуд;
- від річки Бочка, на березі якої розташоване село;
- поселення заселялося тільки з боків у напрямку Путивля і мало вигляд бочки.

Бочечки належало до Путивльського повіту Курської губернії і було власницьким селом. З середини XVIII століття, а точніше з 1745 року, власниками села стають князі Львови (не треба плутати з княжим родом Львових, відгалудженою гілкою ярославських Рюриковичів). Новими власниками було закладено розкішний парк на околиці села, посеред якого пізніше з’явився палац. Основними насадженнями були дуби, липи та клени, які й зараз там ростуть. Була викопана система каналів та насипані «поетичні» острови — «Зустріч», «Любов», «Розлука». Старожили Бочечок говорили, що дно каналів було вимощене брусом, а до острівків вели дерев’яні місточки. А ще у парку жили чорні та білі лебеді.

Проект палацу привезла із закордонної мандрівки Анна Андріївна, донька тодішніх власників Андрія Івановича та Марії Дмитрівни Львових. У багатьох джерелах датою зведення палацу вказаний 1783 рік. Але є також інформація про те, що двоповерховий будинок з білосніжними колонами та балконами засяяв восени 1866 року. Палац було побудовано досить швидко — за одне літо — кріпаками та невідомими майстрами з Путивля.

У різні часи палац переживав не тільки архітектурні зміни, а й зміни у своєму призначенні. Після 1917 року у його приміщенні було відкрито сільськогосподарський технікум, який функціонував до 1934 року. Наступного року тут розпочала свою роботу сільська школа, яка діє до сьогодні. У 2010 році школа зазнала капітального ремонту.

Палац Львових є пам’яткою садово-паркового мистецтва. Його включено до Зводу пам’ятників історії та культури України (том «Сумська область»), але до цього часу не взято на державний облік і не внесено до Державного реєстру нерухомих пам’ятників України.

Палац Львових

Використані джерела:

1. Село Бочечки (Конотопський край) // 500 чарівних куточків України, які варто відвідати : путівник / уклад.: Т. І. Лагунова, Ю. В. Кашуба. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2007. – С. 281. : іл.
2. Бочечки [Електронний ресурс] : [село Конотопского района. Сумская область. Украина] // Точка-на-карте : [сайт]. – Текст. дані. – [©2012-2021]. – Режим доступу: https://tochka-na-karte.ru/Goroda-i-Gosudarstva/15308-Bochechki.html (дата звернення: 11.01.2021). – Назва з екрана.
3. Конотопський район [Електронний ресурс] // Звід пам’яток історії та культури України. Сумська область : матеріали до «Зводу пам’яток історії та культури України». / НАН України. Інститут історії України ; Центр досліджень історико-культурної спадщини України. – Текст. дані. - Київ, 2017. – С. 452-532. – Режим доступу: ttps://cutt.ly/elWGzi3 (дата звернення: 13.01.2021).
4. Залозна А. 5 цікавих місць у Конотопі, які ми постійно проходимо повз [Електронний ресурс] / А. Залозна // Конотоп.City : [сайт]. – Текст. дані. – [©2021]. – Режим доступу: https://cutt.ly/BlWGDqk (дата звернення: 13.01.2021). – Назва з екрану.

Сучасний стан парку

Рассказы М. Горького «Макар Чудра» и «Старуха Изергиль»

Максим Горький известен всему миру как автор множества пьес, повестей, пяти весомых романов. Но в начале своей литературной карьеры будущий основатель соцреализма писал в основном рассказы и новеллы, в которых отражал пестрые впечатления от многочисленных скитаний по стране. Живущего на стыке эпох, молодого писателя увлекали яркие полумифические образы, противоречивые характеры, навеянные бытовавшими в европейской литературе того времени предчувствиями грядущего сверхчеловека.

Впервые литературный псевдоним «Максим Горький» появляется в 1892 году, когда Алексей Максимович Пешков представляет читателям тифлисской газеты «Кавказ» свой первый рассказ «Макар Чудра». Произведение, повествующее о страсти конокрада Лойко Зобара к гордой цыганке Радде, демонстрирует трагедию взаимонепонимания двух очень похожих людей. Единственным, но непреодолимым препятствием в отношениях влюбленных является свободолюбие обоих. Для Радды, признающей свободу выше всего на свете, как и для героини новеллы П. Мериме «Кармен», легче проститься с жизнью, чем подчиниться чужой воле, для Лойко же все еще очевидней: мужская гордость не может допустить полного повиновения женщине, даже лучшей из них. А ведь Радда ждет от него именно подчинения, требуя от цыгана перед свадьбой стать перед ней на колени при всем таборе. Но не уронит себя цыган, не переломит, ведь «девка как ни хороша, да у ней душа узка и мелка, и хоть ты пуд золота повесь ей на шею, все равно, лучше того, какова она есть, не быть ей!». Но, ведь и обещание уже дано, как же быть? Видно, только смерть сможет разрубить этот противоречивый узел… В рассказе легко угадываются размышления автора о зарождающемся женском самосознании, входящем в непримиримый конфликт с косным патриархальным укладом.

Рассказ «Старуха Изергиль», написанный писателем двумя годами позже, вышел в свет в 1895 году в «Самаркандской газете». Состоящий из связующей темы (старуха Изергиль) и двух самостоятельных историй, рассказ утверждает идею необходимости правильного жизненного выбора между тремя взаимоисключающими позициями. Первую из них — жизнь без людей и для себя — олицетворяет образ самовлюбленного Ларры, сына орла и человека. Вторая, жизнь с людьми и для себя — это выбор старой румынки Изергиль, чьи молодые годы прошли весьма бурно. И, наконец, третью позицию — жизнь с людьми и для людей представляет отважный Данко, ради спасения соплеменников не пожалевший собственного сердца. Истории о Ларре и Данко облачены в ветхие одеяния легенд, претендуя на достоверность, что придает им своеобразную прелесть для читателя. Несмотря на то, что рассказ был написан Горьким в конце XIX века, идеи, раскрытые в нем, найдут отклик в душах людей и через многие поколения после нас, проявляясь на новых витках развития в тех или иных художественных формах.

Ранние произведения М. Горького отличает особая поэтичность слога и склонность к героизации персонажей, к этому периоду жизни писателя относятся такие запоминающиеся произведения как «Песня о Соколе», «Супруги Орловы», «Челкаш», «Озорник» и многие другие. По признанию самого Горького, не писать в ту пору он не мог, к этому его побуждали с одной стороны убогая обыденность, желание украсить ее «вымыслом», а с другой — накопившиеся за период странствий впечатления о чужих краях и необычных людях, встретившихся ему на пути. Интересен тот факт, что известный украинский писатель Владимир Короленко, одним из первых прочитав рассказ «Старуха Изергиль», с недоумением обратился к М. Горькому: «Мне кажется, вы поете не своим голосом. Реалист вы, а не романтик, реалист!». Эти слова оказались провидческими, и в дальнейшем Горький работал уже в другом направлении, утверждаясь в литературе как мастер реалистической прозы и талантливый драматург.

Фильм Эмиля Лотяну «Табор уходит в небо»

В 1976 году на большие экраны выходит красочная романтическая мелодрама молдавского кинорежиссера Эмиля Лотяну с потрясающей цыганской музыкой и танцами. Снятая по мотивам ранних рассказов Максима Горького «Макар Чудра» и «Старуха Изергиль», она вызвала огромный эмоциональный отклик у зрителей.

На момент начала съемок картины «Табор уходит в небо» Эмиль Лотяну был уже достаточно известен, его предыдущая художественная картина «Лаутары» (1971) — мелодрама о народных музыкантах, кочующих по просторам Бессарабии — принесла 35-летнему режиссеру всесоюзную славу. Поэтому неудивительно, что после отказа в съемках «Табора» на «Молдове-фильм», ему дают возможность снимать на «Мосфильме». Исполнители главных ролей в фильме уже были известны: снимавшиеся ранее у Лотяну молодые молдавские актеры Григоре Григориу и Светлана Тома. Лишь этот актерский дуэт, по мнению режиссера, был способен в полной мере отобразить страсть, балансирующую на грани любви и ненависти. Остальные актеры прибыли на съемки из разных концов страны: Молдавии, Украины, России, Литвы. Колоритные роли достались трем украинским актерам: Бориславу Брондукову (Буча), Василию Симчичу (барин Балинт) и Марии Капнист (старуха Изергиль). Удивительна и география съемок: для полного погружения в жизнь дореволюционной Бессарабии кинематографисты использовали природные ландшафты украинских Карпат и городские достопримечательности Вильнюса. Как оказалось, архитектура литовской столицы по духу своему очень близка к застройке старых бессарабских местечек. О влиянии Карпат на мироощущение режиссера писала позже исполнительница роли красавицы Радды, Светлана Тома, называя их «местом силы Лотяну».

Светлана Тома в роли Радды

По воспоминаниям актеров, мягкий и обходительный в повседневной жизни Эмиль Лотяну, в рабочей обстановке превращался в абсолютного диктатора. Во время съемок в Карпатах актерам приходилось успевать на работу к пяти утра и играть под изнуряющим степным солнцем целый день до вечера. Но и организаторские качества Лотяну оказались на высоте. Для участия в картине были приглашены настоящие кочевые цыгане из Москвы, Сибири, а также местные, закарпатские, отличавшиеся особенным своенравием. Лотяну и остальная съемочная группа были озабочены тем, как кочевой народ воспримет исполнительницу главной роли, ведь Светлана Тома не имела цыганских корней. Для знакомства цыган с Раддой режиссер разыграл торжественное появление повелительницы перед своей свитой: актриса влетела на съемочную площадку в настоящей цыганской повозке, в соответствующем облачении и гриме, гордая и молчаливая. Решающие слова были сказаны самим Лотяну: «Это ваша королева!» и вопрос признания ромами Радды был решен. Подтверждение этому явилось вскоре, когда цыгане всем табором искали старинную золотую серьгу, оброненную Светланой, и нашли украшение, буквально перебрав каждую травинку в округе.

О своей работе над ролью Радды Светлана Тома вспоминает сдержанно: «Съемки шли под открытым небом. Все трюки я делала сама, как и все актеры в этом фильме. Сниматься было достаточно сложно. В моей роли текста совсем немного. Основной упор делался на пластику, которая рождала определенные энергии. Пришлось это осваивать: и походку особенную, и пластику рук особенную, и взгляд особенный, и тело мое должно было подчиняться не мне — Светлане, а Радде». Стоит еще упомянуть привязанные к ногам актрисы 20-ти килограммовые грузы, с которыми она отрабатывала характерную для цыганок вальяжную походку.

Очень запоминающимся в картине стал эпизод, в котором Радда и Лойко Зобар (Григоре Григориу), забыв обо всем на свете, страстно танцуют в окружении толпы соплеменников. Актрисе никак не удавалось правильно двигаться под музыку, ее обувь цеплялась за землю, нарушая плавность движений, и тут режиссеру приходит в голову креативное решение. Актерам было приказано разуться и в одних носках исполнить танец на расстеленных на земле раскаленных металлических листах. Но результат опять-таки не удовлетворил Лотяну и он, предварительно проведя этот опыт на себе, велит танцевать паре босиком. На грани работали и другие актеры, некоторым из них впервые пришлось осваивать тонкости верховой езды, умение драться на боевых ножах, выполнять рискованные трюки.

Благодаря совместным усилиям съемочной группы и подлинных кочевых цыган — актеров по рождению и призванию – было создано уникальное кинопроизведение, вобравшее в себя лучшие достижения художественного, кинематографического и музыкального искусства. Фильм был высоко оценен в 120-ти странах мира, получил престижные награды международных и отечественных кинофестивалей, главная из которых — «Золотая раковина», гран-при Международного кинофестиваля в Сан-Себастьяне (1976).

Музыка Евгения Доги к кинофильму «Табор уходит в небо»

Своим успехом у отечественного и мирового зрителя фильм Э. Лотяну «Табор уходит в небо» во многом обязан музыке, которая, наполняя его до краев, искрится и переливается созвучно чувствам и переживаниям героев. Заслуга в таком гармоничном единении музыки и кинодействия принадлежит в первую очередь прекрасному молдавскому композитору Евгению Доге, написавшему 16 саундтреков к фильму. Сорокалетний опыт сотрудничества Е. Доги с кинематографистами значительно пополнил творческий багаж мастера. Это музыка к всенародно любимым кинокартинам: «Лаутары», «Мой ласковый и нежный зверь», «Анна Павлова», «Одиноким предоставляется общежитие», «Табор уходит в небо» и многим другим, всего их более двухсот. Но это только часть разнопланового наследия автора, которым за годы композиторской деятельности было создано значительное количество произведений в крупных классических жанрах: балеты, симфонии, кантаты, квартеты. Авторству Евгения Доги принадлежит свыше 100 песен, ряд романсов.

Как признается сам Дога, ему нравится создавать романтическую музыку, используя при этом все известные музыкальные жанры. Вот и во время работы над фильмом «Табор уходит в небо» композитор много поработал на ниве народной музыки, в частности, цыганской. Одной из главных сложностей в процессе написания музыки к фильму была проблема взаимопонимания с подлинными носителями цыганской культуры, которые на равных правах участвовали в создании картины. Евгений Дога вспоминает: «…когда мы начали работать, цыгане очень враждебно относились к нам, и ко мне, и к Лотяну. Потому что два человека, которые вовсе не цыгане, взялись делать цыганскую историю. Они очень ревностно относятся к своей культуре, потому что есть опасения, что она может исчезнуть». Особенностью цыганского народного пения является то, что они привыкли петь, не соблюдая строгие хоровые каноны, «перепрыгивая» с одной голосовой партии на другую. Композитору захотелось упорядочить этот разнобой, привести его в соответствие с классическим хоровым исполнением. Но, как оказалось, цыганская музыка подчиняется собственным законам, академизм для нее смертелен: «исчезла цыганскость, исчез тот колорит, который нас всегда поражает, который нас волнует, который нам интересен. Значит, в этом хаосе есть своя логика. И я потом это использовал при дальнейшей работе, при создании партитуры. Потому что это очень важно. Это только на первый взгляд хаос, а на самом деле там потрясающая организация».

Большую часть заслуг в работе над музыкой к фильму композитор отдает талантливому звукорежиссеру киностудии «Мосфильм» Виктору Бабушкину, который «соединял всё это как химик», «…он сливал все эти цыганские тембры, академический хор Минина и симфонический оркестр Большого театра, где скрипач один или одна цыганская гитара создавали такой колорит сверху, как будто играли одни цыгане». С теплотой и благодарностью Евгений Дога говорит о своем сотрудничестве с Эмилем Лотяну: «Совместно с Эмилем Лотяну созданы лучшие картины, которые смотрели и смотрят миллионы зрителей, да и на международных фестивалях эти фильмы получили самые престижные награды».

Каждая из композиций, звучащих в картине, интересна и самобытна, каждая призвана придавать

Алена Бузылева

сюжету отдельный эмоциональный колорит, будь то веселье, умиротворение, страсть, задумчивость, грусть. Среди всех прочих в фильме прозвучала цыганская народная песня «Нанэ цоха» («Юбки нет») в исполнении 8-летней исполнительницы Алены Бузылевой. Юная певица — потомственная артистка из цыганской песенной династии Бузылевых — тоже снялась в фильме в абстрактной роли «девочки из табора», но яркая внешность и не по-детски мощный голос Алены влюбил в себя не одно поколение зрителей.

Слушать композицию «Нанэ цоха» в исполнении Алены Бузылевой:

Использованная литература:

1. Горький М. Макар Чудра // Сказки и рассказы / М. Горький. – Москва : Правда, 1985. – С. 208–219.
2. Горький М. Старуха Изергиль // Сказки и рассказы / М. Горький. – Москва : Правда, 1985. – С. 240–259.
3. Янеева К. Резать по живому: как снимали легендарный фильм «Табор уходит в небо» (Электронный ресурс) / К. Янеева. – Режим доступа : https://kino.rambler.ru/movies/41135475-rezat-po-zhivomu-kak-snimali-legendarnyy-film-tabor-uhodit-v-nebo/.
4. Моисеева О. Откуда взялись цыганские страсти, покорившие советских зрителей (Электронный ресурс) / О. Моисеева. – Режим доступа : https://www.eg.ru/culture/432608/.
5. Табор уходит в небо (Электронный ресурс). – Режим доступа : https://www.russiaprivet.org/tabor/.
6. Жижко О. Как одевались герои фильма «Табор уходит в небо» (Электронный ресурс) / О. Жижко. – Режим доступа : https://officiel-online.com/lmoda/trendy/kak-odevalis-geroi-filma-tabor-uhodit-v-nebo/.
7. Соседов В. Светлана Тома: «На съемках «Табора…» происходили мистические события» (Электронный ресурс) / В. Соседов. – Режим доступа : https://7days.ru/stars/privatelife/svetlana-toma-na-semkakh-tabora-proiskhodili-misticheskie-sobytiya.htm.

Валентина Серпухова

«Із затишком у серці»

Цього року перший місяць весни виправдав усі сподівання поціновувачів поетичного слова. Багатий на знаменні літературні дати, він подарував чергову зустріч закоханим у поезію.

3 березня студенти університету та співробітники нашої бібліотеки об'єднались в онлайн-режимі, щоб напередодні жіночого свята отримати заряд романтичного настрою та позитиву. Літературний вечір «Із затишком у серці» зібрав найвідданіших прихильників поетичної музи. Студенти та бібліотекарі декламували вірші, як власні, так і улюблених авторів, зачитували уривки з сучасних прозових творів.

Захід було проведено Сектором медіапростору Студентської ради спільно з співробітниками Наукової бібліотеки ХНМУ і, незважаючи на незвичний формат, «вечір» пройшов, як і завжди, в приємній дружній атмосфері. І ми впевнені, що романтичний весняний настрій цієї зустрічі залишиться із нами надовго.

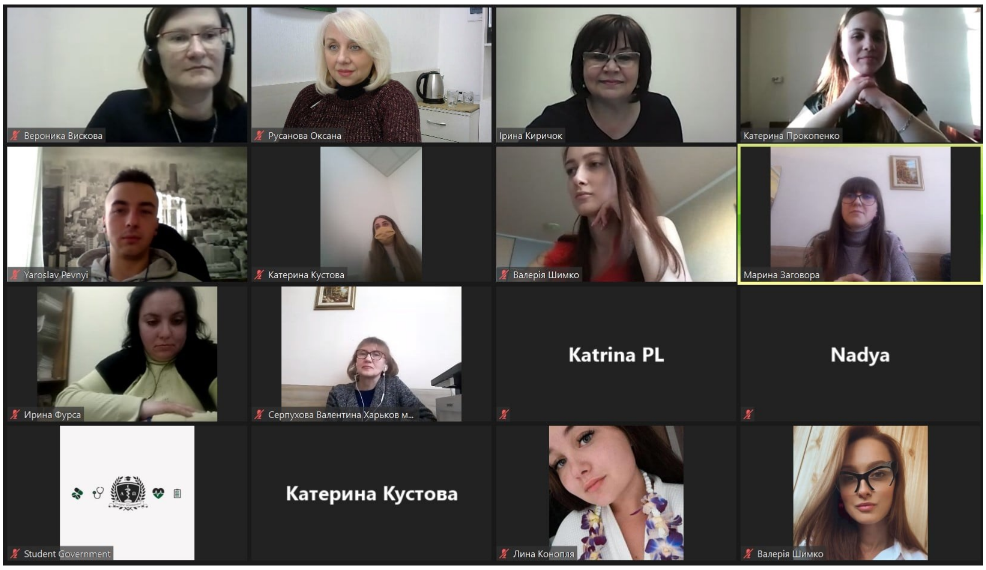

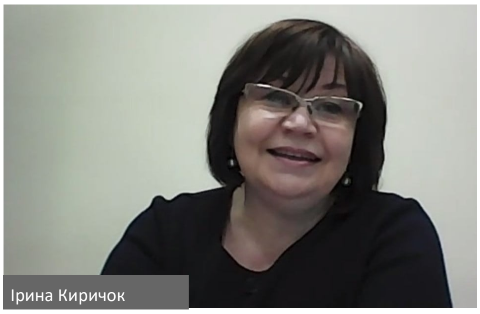

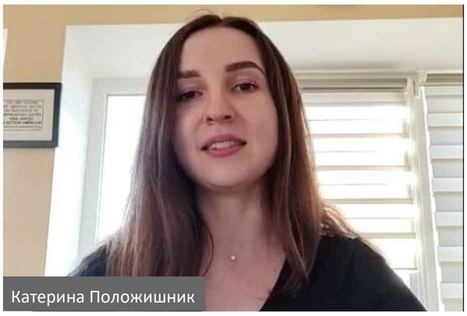

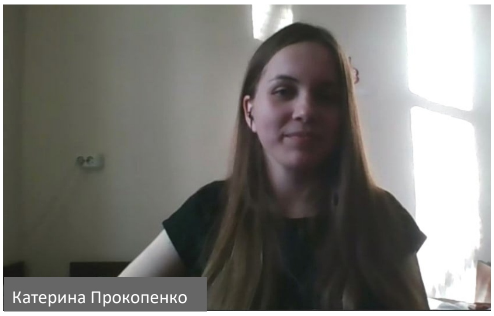

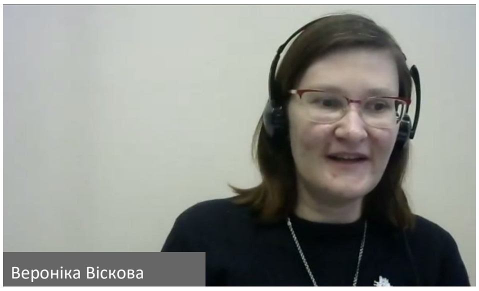

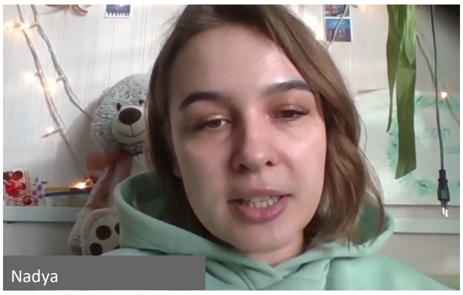

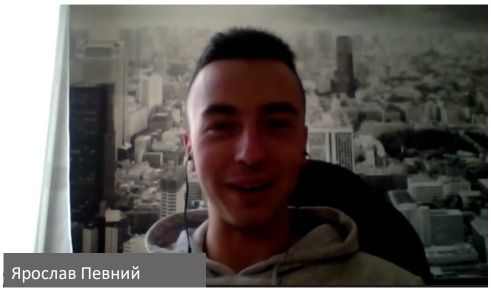

ЗАПРОШУЄМО ОЗНАЙОМИТИСЬ З ВИСТАВКАМИ:

Книжкові виставки (традиційні):

«Українські вчені про Covid-19» – з квітня

«Книга — мудрість віків»
(до Всесвітнього дня книги і авторського права) – **з 23 квітня**

Віртуальні виставки:

«Здоров'я — головний життєвий скарб»
(до Всесвітнього дня здоров'я) – **з 7 квітня;**

«Спогади, обпалені ядерною трагедією…»
(35 років від Дня Чорнобильської трагедії) – **з 26 квітня**

З цією та іншими віртуальними виставками пропонуємо ознайомитися на сайті НБ ХНМУ
http://libr.knmu.edu.ua/

Вітаємо співробітників Наукової бібліотеки
з ювілеєм та днем народження
у березні

Павленко Тетяну!

Бабак Тетяну!
Белякову Тетяну!
Гарус Валентину!
Івашову Дар'ю!
Капітанову Галину!
Карпенко Ганну!
Костюкевич Тетяну!
Кравченко Світлану!
Неботову Олену!
Пустиннікову Людмилу!
Решетнікову Ніну!
Товпинець Надію!

Контакти:
м. Харків,
пр. Науки, 4
тел. (057)7077209
моб. (097)9937709
e-mail: km.kustova@knmu.edu.ua

Редакційна колегія:
Киричок І.В. (головний редактор)
Русанова О.А. (відповідальний редактор)
Кустова К.М.
Гаєва Н.Д.
Борисова О.П.